

Nouman Ali Khan

BAKARA SURESİ SOHBETLERİ-2

30-48. Ayetler

Allah'ın sözü bir insanın
sahip olduğu tek umuttur...

Hz. ADEM KISSASI
Bakara Suresi 30-39. Ayetler

BİRİNCİ BÖLÜM

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ
يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا

تَعْلَمُونَ

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ

كُنْتُمْ صَادِقِينَ

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
قَالَ يَا آدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ

“Hani, Rabbin meleklerle, ‘Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım.’ demişti. Onlar, ‘Orada bozgunculuk yapacak, kan dökecek birini mi yaratacaksın? Oysa biz sana hamd ederek daima seni tesbih ve takdis ediyoruz.’ demişlerdi. Allah da ‘Ben sizin bilmediğinizi bilirim.’ demişti.” (30)

“Allah, Adem’e bütün varlıkların isimlerini öğretti. Sonra onları meleklerle göstererek, ‘Eğer doğru söyleyenler iseniz, haydi bana bunların isimlerini bildirin.’ dedi.” (31)

“Melekler, ‘Seni bütün eksikliklerden uzak tutarız. Senin bize öğrettiklerinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Şüphesiz her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin.’ dediler.” (32)

Allah, şöyle dedi: ‘Ey Adem! Onlara bunların isimlerini söyle.’ Adem, meleklerle onların isimlerini bildirince Allah, ‘Size, göklerin ve yerin gaybını şüphesiz ki ben bilirim, yine açığa vurduklarınızı da gizli tuttuklarınızı da ben bilirim demedim mi?’ dedi.” (33)

(Bakara, 2/30-33)

Yaratılış Hikâyesi

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ

“Hani, Rabbin meleklere, ‘Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım.’ demişti. Onlar, ‘Orada bozgunculuk yapacak, kan dökcek birini mi yaratacaksın? Oysa biz sana hamd ederek daima seni tesbih ve takdis ediyoruz.’ demişlerdi. Allah da ‘Ben sizin bilmediğinizi bilirim.’ demişti.”

(Bakara, 2/ 30)

Ve şimdi Allah, hikâyenin en başına, dünya üzerindeki maceramızın başlangıcına, tüm insanların zaten yaratılmış olduğu ama bu insanlardan bir tanesinin ilk olarak dünyaya gönderilmek üzere seçildiği noktaya dönüyor. Hz. Adem, *dünya hayatındaki ilk insandır. Çünkü ruhlar âleminde hepimiz aynı anda yaratıldık. Bu yüzden de Allah (cc): “Muhakkak ki Allah, Adem’i seçti.” (Âl-i İmran, 33) der. Bir şeyi ancak başka seçenekleriniz olduğunda seçebilirsiniz. Eğer Hz. Adem tek kişi olsaydı o zaman “seçti” kelimesi kullanılmazdı. Ve devamında da “Şüphesiz Allah, Adem’i, Nûh’u, İbrahim ailesini ve İmran ailesini seçip âlemlere üstün kıldı.” (Âl-i İmran, 33) buyrulur. Biliyoruz ki Allah (cc), tüm bu insanları*

kendi toplumlarının arasından seçmiştir. Peki o zaman Hz. Adem kimler arasından seçilmiştir? Yaratılmış tüm ruhlar arasından onun ruhu seçilmiş ve dünyada Allah'ın yaratmış, şekillendirmiş olduğu ilk bedene yerleştirilmiştir. Nitekim Allah (cc) Âl-i İmran Suresi'nde şöyle buyurur: “O, sizi rahimlerde, dilediği gibi şekillendirendir.” (Âl-i İmran, 6)

Hepimizin tasarımı Allah'a aittir. Ama ilk tasarım Hz. Adem idi. Birisinin çok güzel gözleri, çok güzel bir alını, pürüzsüz bir cildi olabilir. Ancak her ne olursa olsun bir insanın sahip olabileceği tüm özellikler; boyunun uzunluğu, ten ya da saç rengi, kemik yapısı, tüm bunların en üst düzeydeki nihai formu Hz. Adem'e ve Havva annemize verilmiştir. İnsanoğlunun onlardan sonra gördüğü tüm güzellikler, onların yaratılışına kaydedilen özelliklerin bir benzeridir. Onlar yaratılmış en güzel insanlardı. Çünkü Allah onları çamurdan şekillendirip yaratmıştı. Onlar Allah'ın en doğrudan yaratıklarıydı. Diğer tüm insanlar dünyada; Adem (as) ve Havva annemiz ise cennette yaratılmıştır. O şekillendirme cennette gerçekleşmiştir ve bu benzersiz bir durumdur.

“Yeryüzünde Bir Halife”

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّىْ جَاعِلٌ فِى الْاَرْضِ خَلِیْفَةً

“Hani, Rabbin meleklere, ‘Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım.’ demişti.”

“Halife” kelimesi Arapçada “ف ل خ” “half” kökünden gelir ve “arkasında olan”, birisinin arkasından gelecek kişi anlamını taşır. Bazıları, bu ifadeyi arkasında çocuklarını, torunlarını bırakacak kişi olarak değerlendirip ayeti şöyle

yorumlarlar: “Dünyaya arkasında sürekli nesiller bırakacak birini yaratacağım.”

Halife kelimesinin anlamına dair bir diğer yorum ise “Arkasından, kendisinin dilediğini yapacak birini bırakmak” tır. Diyelim ki şirketinizde güvendiğiniz bir yardımcınız var. “Ben tatile gidiyorum ve yerime seni bırakıyorum.” deyip karar alma ve işleri idare etme yetkisi o kişiye veriyorsunuz. O kişi artık sizin halifenizdir. Bu düşünceye göre “Yeryüzünde karar verecek yetkiye sahip bir halife bırakacağım.” demek “Ona hür irade ve istediği şekilde hareket etme izni vereceğim.” anlamına gelir.

Bu anlamda halife temsil makamında bulunan müdür gibidir. Patron, yerine müdürü bırakıyorsa ona gerçekten güveniyordur ve aldığı kararlarda kendisinin yokluğunu hissettirmeyeceğinden emin olduğu için içi rahattır. Müdür daima “Patron olsa bu durumda ne yapardı?” sorusunun cevabına göre hareket eder. Yani patronun karar alma mekanizmasını temsil eder. Müdür patronun yokluğunda yönetim şeklini değiştirmez, çalışanları işten çıkarmaz, şirketin adını, logosunu, adresini değiştirmez, şirketin ve patronun itibarını sarsacak girişimlerde bulunmaz.

Bu da bizi tekrar Allah’ın eşliğinde olduğumuz zamanki halife kavramına geri döndürür. Biz Allah’la bir olduğumuzda, Allah’ın sıfatlarından damlalar edinmiştik kendimize. Merhamet gibi, yaratıcılık gibi, bilginin peşinde koşma gibi... Allah bilginin sahibidir, bizse bilginin peşinde koşarız. Allah “halife yaratacağım.” derken yeryüzünde, kendisinden vasıflar taşıyan ve bu vasıfları doğru şekilde kullanacak birini bırakacağını ifade etmektedir. Tüm bunlar “halife” kelimesinin içinde saklıdır. Yaratılmış tüm varlıklar Allah’a

mutlak anlamda boyun eğip teslim olmuşlardır. Bu durumun istisnası sadece insanlar ve cinlerdir.

Allah, Kur'an'ın birçok ayetinde defalarca,

“Göklerde ve yerde bulunanlar Allah'ı tesbih etmektedir. O üstündür, her yaptığında hikmet vardır.” (Hadîd, 1)
 “Göklerde bulunanlar da yerde bulunanlar da egemenliğin mutlak sahibi, her türlü eksiklikten uzak, üstün ve her işi hikmetli olan Allah'ı tesbih ediyor.” der. (Cuma, 1)

Mülk O'na ait, hamd O'na mahsustur. Hayatı veren de O'dur, ölümü veren de O'dur. O her şeye kadirdir. Göklerdeki ve yerdeki her şey Allah'ın mükemmelliğini tesbih etmekte, tam olarak Allah'ın yapmasını söylediği şeyi yapmaktadır. İnsan dışındaki her şey olması gerektiği düzendedir. Ancak insanların bazıları doğru yoldadır, bazılarıysa yoldan sapmıştır. “Sizi yaratan O'dur. Ama kiminiz inkâr, kiminiz iman ediyor. Allah yapıp ettiklerinizi görmektedir.” (Teğabun, 2) İşte biz insanlar bu seçimi kendimiz yaparız ve bu da Allah'ın bildirdiği bir karardır.

Allah Kararını Meleklerle Tebliğ Ediyor

“Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım.” derken konuşan Allah-u Teâlâ idi.

Kimlerle konuşuyordu? Meleklerle.

Allah meleklerle “Ne düşünüyorsunuz?” diye sormuyor, bizzat bildiriyor. Arapça gramer yapısında, “Yeryüzünde bir halife yaratacağım.” cümlesi, “Emin misin? Bunu tartışabiliriz aslında.” gibi bir cevap gelme ihtimalini de barındırır. Ama ism-i fail kullanılıp, koşulsuz etken sıfat seçilerek “Muhakkak ki ben yeryüzünde bir halife yaratacağım.” denildiğinde bu, “Ben kararımı verdim, şüphe yok ki yeryüzünde bir halife